

A MÉLYSÉGEKBŐL
KIÁLTOK...

IRTA:
SOMLÓ SÁRI

BUDAPEST
SZEREDAI LEÓ KÖNYVNYOMDÁJA, IX., LÓNYAY-UTCA 64
1920

A magyarhoz . . .

Népem! Te bátor harcos hősi nép!
Ébredj fel ōs erényed szózatára!
Ébredj! honodnak lángban áll határa
Ellen tiporja s száz darabra tēp.

Bércek viharja, csörgő ér vize,
Alpok tövében nyájas tűzhelyek,
Rétek virága, sutlogó berek
Fájó panasszal zugnak messzire.

Hőst elsiratta gyászos özvegyek,
Árvult gyerekhad, párvesztett arák,
Elsirva bú közt könnyeik javát,
Uj könnyözönből hozzád esdenek . . .

Eszmélj! Nem látod vérben az eget?
Figyelj! Nem hallasz vészharangokat?
Rikoltó, hívó, siró hangokat?
Alvó szivedben? . . . S rónáid felett?

Védd meg hazádat, védd meg gyermeked!
Védd hitvesed, a földed, a vetést,
Fiadnak hont — a holtnak pihenést!
Mi most elvész, örökre elveszett . . .

Sirok homályán vázhad ébredez . . .
Átok az ajkon — kézben kelevéz,
Meredt szemekkel két szemedbe néz
S lépted nyomán menydörgi „Ébredezz!”

Ébredj! Távolból ágyuk toroka zeng,
A légben éhes ölyvcsapat kereng,
Ébredj! Fölötted lángoló tető,
Folyódba vér, a kertben temető.

Ébredj! Hisz porladó apád, anyád,
Kis gyermeked hamván tipornak át,
Ébredj! A nyájra farkascorda les
Hurkot nyakára, tört eléje vess!
Rág ólálkodva jár tanyád körül,
Azt képzeli, — a gazda kimerül!
Vágjad! Hasítsd! Nincs törve még a kard!
Még visszavivja magyar a magyart,
Hőslelkű ősök dicsfényes nevét,

Lélekharanggal elsirt nemzetét,
Alföld kalászát, büszke várait
És ezer éve szent — határait.
Fejszét, fokost, kapát, kaszát keres!
Hogy számadásra büszkén elmehess,
S még akkor is, ha érte halni kell,
Ne mondja senki — gyáván pusztul el.

Népem! Honodnak lángban áll határa!
Ellen tiporja s száz darabra tép!
Ébredj fel őserényed szózatára
Ébredj te bátor, harcos hősi nép!

Győzelmedet dörögjék fellegek!
Völgyön, hegyen zengjen felőle dal —
Fel hát! egy ezredév csatáz veled,
Hí becsület, jövőd — s a diadal!

Utközben . . .

Peregnek lassan szomorún
Az esőcseppek — mint a könnyek
Szívünkben . . .
Ködbefult határ —
És sóhajunkkal sirva jár
S dörömböz a bezárt kapun,
Szilaj viharban, téli szél . . .
Mint átok — a lélekre törnek
Az árvaságok, özvegységek,
Vesztett hitek, — győző gazságok,
A pert vesztett igazságok,
A bűnnel megvádolt erények,
A pénzzel — bűnre csalt szegények
S hitelt találó hazugságok . . .
Mint átok égre felkiáltnak
Az öklüket szorító bátrak,
Az elszakított hitestársak
S a kenyeréért siró gyermek!

. . . Tört ablakok — kidőlt kapuk
És üszkös — rommá lőtt faluk,
— A fojtó — szük — sötét — penészes
Börtönfenéken csörgő láncok,
A halálért imádkozók —
Az unokát elhantolók —
A rőt ugar, — a parlag földek! . . .
. . . Peregnek lassan — szomorún
Az esőcseppek — mint a könnyek
Szívünkben . . .

De aztán!

Te szűzanya! Kis gyermekeddel
Oltalmazó karod között!
Oh látod-é a gond redőjét
Mely homlokunkra költözött?

Gondolj a rémes gyilkolásra,
Mely gyermekvérre éhezett,
Az egyiptomi vad futásra
Hol ég intése járt veled —
A menekvő magyar anyákra
Gyerekek két karuk között
Kiket honukból pusztulásba
Egy sátán csorda üldözött.

Gondolj a husvét nagy hetére —
Fiad mi gond közt kereséd
S a tudomány szent csarnokában
Bölcsék körében fölleled,

S tekintsd a sok magyar anyának
Honából száműzött fiát
S tudomány szent csarnokában
Az antikrisztusok hadát! . . .

Gondolj a vád, megcsufolásra,
A vérre sujtó bot nyomán,
A könnyeidre, mit kiontál
Nagypénteken a Golgotán,
S tekintsd a sok magyar anyának
Véresre vesszőzött fiát
S a könnyeket, mellyel siratják
A mindennapos Golgotát! . . .

De aztán?! . . . aztán gondolj arra,
Hogy tépő, égő kín után
Egy diadalmas élet támadt
A rögre hulló vér nyomán,
Hogy aki viselt gunypalástot
Keresztfát és megcsufolást,
A kintől roskadó anyának
Kell érnie — feltámadást!

A mélységekből . . .

A mélységekből kiáltok!
A mélységekből — hová
Az Uristen igazságos
Büntetése sujt aiá . . .

A mélységekből kiáltok —
S vádló harsogó szavam,
Hallja meg az aki fenn jár
S az is aki sirba van!

Vádolom az őseimet!
Mert e vérrel vitt hazát
Vendégjogon — mindenféle
Idegennek adta át!

Vádolom szülő anyáink!
Mert az ősi faj helyett
Idegennel keveredve
Korcs nemzedék született . . .

Vádolom az ifjuságot!
Mert a sutban állt a kard,
Tivornyákban, dőzsölésben
Nyűtték el a hősi kart.

Vádolom a tanítókat!
Mert az ősi nyelv helyett,
Tanítottak horvát, oláh,
Szerb, tót, zsidó, németet.

Vádolom a földművelőt!
Mert az ősi földeken,
Kicsavarta a kezéből
Ekéjét az idegen.

Vádolom a katonát! Mert
Ha a véres harc megállt
Egy kis jó bor s nóta mellett
Ellenséggel cimborált.

Vádolom a biráinkat,
Kik „szemért szemet“ helyett
Kegyelemből mihasznává
Neveltek egy nemzetet.

Vádolom a papjainkat!
Mert szent István örökén
Ős hitének egységeért
Nem álltak őrt bástyaként.

Vádolom a hőseinket!
Mert a drága ősi vért
Kiontották idegenben
Idegenek céljaért.

Vádolom a becsületünk!
Mert nincsen egy foltja se,
Feledte, hogy farkas ordít
S hogy ordítani kell vele.

Vádolom a jóságunkat!
Mert mindenért megbocsát
S a rá követ hajítóknak
Megteríti asztalát.

Vádolom a bizalmunkat!
Mert az adott szóba hitt
S egyenlőtlen fegyverekkel
Egyenlőtlen harcba vitt.

Vádolom a fellegeket!
Mert villáma nincs elég
S hazugságot, árulást, bünt
Szentest a magas ég!

Vádolom a vádlóinkat!
A mélységekből, — hová
Az ő hamis, megtévesztő
Vádhalmauk sujt alá . . .

Kiáltok a mélységekből!
A mélységekből! S szavam
Hallja meg az, aki fenn jár —
S az, aki a sirba van! . . .

A bolond . . .

Sikongó gyermekhadtól tűzve
Pár dudvaszált hajába tűzve,
Botorkál tépett, rongyosan . . .
Pedig ugymondják — pénze van.

Van aki régen ismeri
Egy két fillért is ad neki,
Van aki ujjal mutat rája —
Van aki sóhajt, hogyha látja.

Napos derűbe, zord esőbe,
Kibandukol a temetőbe.
Utján amerre elhalad
Szed hosszú zöld fűszálakat.

Már minden sirhant ismerős
Jól tudja hol bukott a hős
A véres harcnak vége lett
S a büszke szép hon — elveszett . . .

A sirra, melynél elhalad,
Pár szál fűvet s egy csókot ad . . .
Az Isten ad hozzá erőt.
Letérdel egy vén tölgy előtt

Az ősz gyökérre ráborul
És átöleli — könnye hull,
Büszkén virult, bátran dacolt,
Szabad föld dus hajtása volt . . .

Az est így éri . . . s utra kél
Kietlen otthonába tér,
Van aki ujjal mutat rája —
Van aki sóhajt, hogyha látja . . .

Magyar vagy! . . .

Magyar vagy! és csak egy hazád lehet,
E hon, mely élned s halnod ad helyet.
E hon, hol ezer évvel ezelőtt,
Magyar láb érinté a hegytetőt,
Lehel kürtjének harsogó szavát
Félték az alvó pusztaságon át,
S egy fél világ reszketve rótt adót, —
Hallván a magyar harci riadót.

Magyar vagy! és csak egy hazád lehet
E hon, — hol ezer hosszú év felett
Fény vált borot, vagy hosszú gyász — mosolyt,
Mely szent rögökre ősid vére folyt
S ha felraknánk holt hősök csonthegyét,

A Kárpátokat eltörpitenék,
S az anyák könnye, mely megöntöze —
Tengert boritna alföldünk fölé!

Magyar vagy! és csak egy hazád lehet,
E hon! ho! meg kell állanod helyed!
Tokaj! hol minden tőke drága kincs,
S a vessző metszve, nyitva, fedve sincs!
Erdély! bányáiban tenger vagyon!
Kő, vas, arany! s munkátlan áll, vadon!
Bánság! hol szántni kell — megjő a nyár
Buzád vetésre, nyáj őrzőre vár!
Házad romokban . . . építsd újra fel!
Atyádé volt — s fiadnak adni kell!

Fiadnak — adni kell — önérzetet,
Törhetetlen, elszánt ércszilárd hitet,
Hogy gyász, hazugság, éhség, könny között
A legyőzött, a guzsbakötözött,
A megalázott, megrágalmazott,
Galádul rablókézre juttatott
Magyar földön — magyarnak van helye —
Hogy boldogul, vagy elpusztul vele, —

Hogy vád, bitorlás, jogtiprás alatt
Ős, szent örökségéhez hű marad —
Hordozza gyászát, osztja ünnepét,
Érette küzdi munkás életét, —
— S ha megfeszített nyer fellámadást —
Uj ezer évért, — uj honfoglalást!

Üzenet.

Hir érkezett művelt nyugatról . . .
Barbár keletre jött a hir:
„Jaj a legyőzött büszke népnek
Egy jussa van, a néma sir!”

Sokféle mód kínálkozik rá,
Legegyszerűbb az éhhalál!
„A rab, kenyér s vizet se kapjon!”
S a kapzsi őrség — lestén áll.

A néma sir?! . . . Há — há vitézek —
Ti hősi győztes harcosok
Kik tort ültök a csatatéren,
Hogy zsebeket kutassatok!

Ti győztesek! kik a legyőzött
Vérző sebét nem érzitek,
Orvos helyett pribéket hivatok
És darabokra tépitek.

Egy-egy darab egy-egy kopórak!
Igy osztjátok a lakomát
S hörgő szívét porondra dobva
Röhögtek rajt: — „dobogj tovább!”

A néma sir? . . . lassan vitézek!
Hosszu a lét még itt alatt
E barbár nép itt — ezer éves
És minden rög egy hősi hant! . . .

S ezer nagy év ezer csatáján
Ezerszer voltak győztesek,
S ezerszer orvosért kiálltván
Ezerszer gyógyultak sebek . . .

A néma sir? . . . lassan ti győzők!
Élőt temetni nem szokás,
Halottjaink sírjára is vár
Dicsőséges feltámadás —

Assátok! rajta! mélyre — mélyre
S fölé egy Atlaszt döntsetek!
Harmadnapon a sir üres lessz
S lakója ott jár köztetek!

És minden egyes árulónak
Feltárja tátongó sebét
És minden egyes sirásója
Megérzi büntető kezét.

Nem kell ahhoz kard, löpor, ágyu,
Egy jól irányzott bicska öl —
Tizmillió bosszu ragadja
Tizmillió kemény ököl . . .

Lassan pereg a homokóra
De pillanatra meg nem áll —
S ahol ma vidám hangos élet
Holnap gyász, boru, halál . . .

S hir érkezik döbönt nyugatról!
Barbár keletre jő a hir —
Hogy itt meg ott, emitt amott
Bezárult egy-egy néma sir . . .

Lassan ti győzők! mert e nemzet
Bár ezer évig itt lakott,
Bölcsője kincses szép kelet, — hol
Százmillió testvért hagyott.

Egy hirnök még telik belőlünk!
S az őrszem kit megöltetek
Nem fog a végen résen állni
S így fog kiállni „Jöjjetek!
Szabad az út! söpörjeteK jól!
Fertőbe fulladt a világ!”
S e földön itt, e meggyötört sziv
Büszkén, dobogni fog tovább!

A lovas.

Jő egy lovas kelet felől
És napnyugatra néz —
Patkó nyomán parázs a föld
S az élő gyep kivész . . .

Meredten ül fehér lován
És napnyugatra néz —
Lángnyelvek usznak pallosán
S csontos — szikár a kéz . . .

Oly mozdulatlan, oly merőn,
Oly biztosan halad —
Amerre lép — a gyáva nép
Halotthalvány marad.

S ha itt vagy ott akad merész
Ki tán utjába' áll —
Elsőpri feltarthatlanul,
Mint végzet — mint halál.

S halad nyugat felé a ló
S keletről jött vitéz
Bizton halad — iránya jó
És napnyugatra néz . . .

Halad nyugat felé a ló,
Hosszu sörénye száll —
Mint egy halotti takaró,
— Mindenkit — megtalál.

Föltámadásra.

Egy húr pendült a hegedükön . . .
Uj tiszta húrról, tiszta hang,
Remegve búg — zokogva zúg —
Mint hajnalt üdvözlő harang.

Bünért vezeklő könnyet ontat,
Köszönt munkára sietőt,
Sirván bucsuztat hősi holtat,
Ujjongva bátorit dicsőt.

Egy húr pendült a hegedükön . . .
Sikitó, siró, riadó, —
S a hegedősök váz kezében
Munkára kész a tört vonó.

Visszhangja kél bércek követől
Tenger morajló habjaig —
A görnyedők véres szivétől
Gyermek mosolygó ajkaig . . .

Végig rikolt a pusztaságon —
Riadva kél — ki szunnyadott,
Ébredjeteek fiuk — leányok!
A dal — a dal! feltámadott!

Mert sirba volt temetve mélyen . . .
Virágövezte sir alá,
Az ivadékok — féltő gonddal
Hordták a csokrokat reá . . .

S ott összejöttek tizen — százan —
Siratni az elmúlt dicsőt,
De sosem egyesültek bátran
Egy új életre keltni őt.

Föltámadott hát! . . . hangja hívón
Reszket az ősz vártermen át,
Hol könnyre könny — és kőre kő hult —
S gyász, — pusztulás ütött tanyát.

És im — e hang, sikoly szavával
Megnyitja kripták ajtait,
Az ősz regősök — hegedősök
Hős mesemondó ajkait . . .

Tárul nyomán a múlt homálya,
És csalhatatlan zeng szavuk —
Botlások, bűnök szörnyü árja:
„Ez áruló volt!“ „Az hazug!“

Egy ajk se mondja: „Megbocsátok!“
Bosszura vár az áldozat —
Gyilkos fejére véres átok!
Az árulóra — kárhozat!

Aztán, — mint langyos esti szellő
Virágillattal terhesen,
E kobzok zsongó muzsikája
Zeng minden házi tűzhelyen

Hol enyhet és vigasztalást vár
Tavaszerűjét, — ragyogást,
Az, — aki bizik szép s igazban,
Hisz bűnhődést — s föltámadást.

Egy hur pendült a hegedükön . . .
Üdvözli a kelő napot —
Ébredjeteek fiuk — leányok! . . .
A dal — a dal föltámadott!

Esküszünk . . .

Menydörgés ez? . . . föld rengése . . .
Havas télben néma éjbe' . . .
Vagy paripák rohanása? . . .
Gát szakított ár zugása? . . .
Vagy a tépő fergetegből
Őserdőknek átka bömből? . . .
Nem! A sötét sűrű felhő
Az ég alján körbe fejlő
Tornyosuló, — forgó, dúló,
Felkavargó, égbe nyúló
Egyre fojtóbb, sűrűbb, rémes,
Gomolyogva gyászos, véres,
Dübörögve, tompán kongva,
Mint harang — gyászmezbe vonva,
Földalatti morajlással
Földfeletti zokogással
Zúgva, — tomboló haraggal,

Föld sarán tur, — égre nyargal,
Itt sikoltva — ott rikoltva —
Száguld fel az égi boltra,
S mint emésztő kín nyögése,
Pusztulás halálhörgése,
Minden élők — minden holtak,
Egy tömegbe kavarodnak;
Hömpölyögve, mint egy orkán
Sik homokján, bércek ormán,
Járva földön, szállva légben,
Tengertuli messzeségben,
Felriasztva alvót, élőt,
A feltámadást reménylőt,
Kunyhó csöndjét, — szentegyházat,
Vig — muzsikás palotákat,
Fölkavarva tenger mélyét,
Égre korbácsolva mérgét,
Fölrázzván a mindenséget,
Zúgva zúg — mint végítélet,
Menydörög — mint ég haragja —
Minden magyar fogadalma:
„Esküszünk mi! holtak — élők —
Százezernyi sebből vérzők —

Esküszünk e dúlt hazára —
Ezer éves fájdmára, —
Esküszünk, a vérre — könnyre —
Melytől ázik minden rögje —
Esküszünk a vítt' csatákra —
Kardjaink diadalára —
Esküszünk! hogy szent hazánknak
Egy rögét sem adjuk másnak!
Esküszünk! hogy pusztá kézzel
Poklok ezer ördögével
Harcolunk — hogy újra épen
Magyar hazán magyar éljen —
Esküszünk rá!

Földön — égen —
Isten minket úgy segítjen! . . .

Tomboljatok!

Tomboljatok új élet hirnöki!
Száguldjatok kerengő fellegek!
Zugó, viharzó, lázító szelek!
Tépjétek fel a föld göröngyeit!
Hogy feltáruljon méhe mint kehely,
Világra szülje szörnyetegjeit,
S termékenysége részegitse vágyra
S vadítsa zúzó életakarásra
E százszor megcsalatott embertörzset,
E rágalomba fojtott termőföldet,
Hogy egy mag helyén — száz kalászt
szakasszon,
Rügye repessen — sziklaóriást,
Hogy minden átok száz bosszut fakasszon
És minden könnycsepp — vérleszámolást . . .

Tomboljatok ti lázító szelek!
Dévény — a Tátra — s Hargitta között!
A földnek bődül harci harsonása,
Termés fogan! — és kaszát fen a gazda
Egy kánaáni élet aratásra! . . .

Szent anyaföld.

A rege így szól: „pusztulunk, — veszünk . . .
Mint oldott kéve széthull nemzetünk“
Multak boruja . . . az idő halad
S e régi gyász — örökre új marad . . .

Szent anyaföld! Te takaró, te termő!
Oly sok nagyot — dicsőt magadba rejtő —
Hol annyi eszme, áldozatrakészség,
Honszerelem, erő, harcos vitézség,
Tudás, alkotni vágyás, akarat
Porlad — a vérrel ázott hant alatt . . .
A természetnek mely csufsága hát,
Hogy termő méhed nem szül büszke fát, —
Sudaras, lombos, égretörő, bátrat,
Gyöngének védőt, — rombolónak gátat,
Buján virágost, gyümölcs alatt hajlót,
Viharnak ellentállva — zúgva zajlót.
S a pusztulást, ha lombhullatva sirja,

Tavaszi reménye új rügyekre bírja!
Fakadjon árnyas, lombos szent liget,
A temetők és tört szivek felett, —
S a gyökerek, — egy országot beszöve —
Furódjának szivekbe, — agyvelőkbe,
Szívják magukba onnan a hatalmat,
Szent esküvéssel szörnyű fogadalmat,
Szabadsághősök égretörő álmát,
Haladó ajkak ürbe vesző átkát,
És megtorlást, bosszút! — azok nevében
Kik rémes, vészes, véres ezer évben
E szent rögöknek védelmében álltak,
Harcos haláltól — üdvösséget vártak,
S küzdöttek agygyal, karddal, kelevézzel,
Magyarok istenével — pusztakézzel,
Éheztek büszkén, köves földön háltak,
Hol a veszély nagyobb volt — arra jártak!
Fiu, apa, testvér — ott veszték el,
De tőlük egy rögöt se vettek el!
Bosszút! Megtorlást! — az anyák nevébe!
Kik kardot adtak fiaik kezébe,
A könyözőnből, — mit az özvegyek
Büszkén ontottak hősi hant felett, —

A lemondásból, önfeláldozásból, —
Mellyel a hitves elszakadt urától, —
A szerelemből, mely a sirig élt
Arák keblében — hősi kedvesért, —
A lelkesedés olthatlan tüzéből,
A hazáért hullt milliók szivéből, —
S a kinokból, — e torz jelen felett —
Szivják! ez irthatatlan gyökerek
Szivják magukba! szivják! az erőt,
Olthatlan éltet, törhetlen jövőt!
Irtsák a gatz, — pusztítsák a gyomot
Mely utban áll, — virágzást elnyomott,
S ha élte ellen áruló akad —
Ne leljen nyughelyet e lomb alatt,
Ne fedje el a holtak árnyait, —
Ne fogja fel az ég villámain, —
S aki reája vészt — romlást hozott, —
Legyen ezer — s ezerszer átkozott!

Szent anyaföld! növeld e büszke fát!
Lombjából — hőseinknek — glóriát!

Ha lehullnak . . .

Ha lehullnak a rózsák
Melyek ma még oly szépek,
Ha kihülnek a szivek
Melyek ma lánggal égnek,
Ha sápadnak az ajkak
Melyek gyújtó szavára
Egy diadalmas élet
Mosolyg' a bus hazára,
S a lázban izzó lélek
A vágyva-vágyott óhaj
Az esdekelt reménység
— Csak visszatérő sóhaj —
Ha már aláhanyatlik
A kardot rántók karja,
S a — vért! — kiáltó bosszut
A siri rög takarja —
Ha enyészetbe fullad

A ma még gyilkos lázkép
S a szívem hűlni érzem,
— Oh! lesz-e addig — máskép? . . .

Oh lesz-e lesz-e máskép? !
Oh lesz-e büszke élet?
Oh ér-e harcunk győztes
És igazságos véget? !
Vagy lassan minden elmul'
A szin — a vágy — az álom —
S utolsó könnyünk reszket
Egy hervadt rózsaszálon . . .
S ti kedves harcostársak!
Ti drágák, hivek, szentek,
A hűn imádott honnak
Ős földjiben pihentek —
S e lángoló szivektől,
E vért ontó sebektől
Lessz oly termő az alföld,
Hogy minden buzaszemről,
Ezer kalászt szakaszthat
Az arató magyar . . .
— Vagy lesz egy temető itt,

Hol minden gyászt takar —
Hol minden ásónyomnál
Egy koponyára lel,
Az, aki itt — utánunk
Sirunkon — ásni mer.

Oh lesz-e lesz-e máskép? . . .
A nyár, ha véget ér
S virágos lombos ágra,
Ha ráborul a dér?
Oh lesz-e egy szövétnek,
Az ösmeretlen utra
S egy forró kézszorítás,
Hogy — élni fogunk újra? ! . . .
Hogy a golyó s szuronyak
Harcos halottja szent —
S hogy e halál — minékünk
Föltámadást jelent . . .

Tartalomjegyzék.

• A magyarhoz	5
Utközben	8
De aztán	10
A mélységekből	12
• A bolond	16
• Magyar vagy!	18
Üzenet	21
• A lovas	25
Föltámadásra	27
• Esküszünk!	30
Tomboljatok	33
• Szent anyaföld	34
Ha lehullnak	37

